

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 1 a/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi metsänhoitoyhdistyksistä

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Maa- ja metsätalousvaliokunta on 3 päivänä huhtikuuta 1998 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon hallituksen esitykseen 171/1997 vp laiksi metsänhoitoyhdistyksistä sisältyvää lakiehdotusta koskevan muutosehdotuksen, erityisesti 8—10 sekä 25 ja 26 §:n säätämisyjärjestyksensä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Kaarlo Tuori.

MUUTOSEHDOTUS

Muutosehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä maa- ja metsätalousvaliokunnan pyynnöstä.

Ehdotuksen 8 §:n 3 momentti koskee hehtaarikohtaisen maksun suuruutta eri vyöhykkeillä. Maksun suuruus säädettäisiin enimmäismääränä, jota osoittavat prosenttiluvut olisivat suuremmat kuin hallituksen esityksessä. Ehdotuksen 9 §:n 1 momentin nojalla metsänhoitoyhdistys päättää kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruuden. Ehdotuksen 10 §, joka on laadittu kokonaan uudelleen, kos-

kee metsänhoitomaksusta vapautumista. Siirtymäsäännöksiä sisältävissä 25 ja 26 §:ssä on hallituksen esityksen täsmälliset ajankohtailmaisut korvattu avoimilla ilmaisuilla, koska kyseiset ajankohdat voidaan määritellä vasta lain voimaantuloaikataulun selvittyä. Siirtymäsäännöksiä on lisäksi täydennetty parissa kohdassa.

Tämän lausunnon liitteeksi on otettu rinnakkaisteksti, josta ilmenee, miten muutosehdotus 8—10 sekä 25 ja 26 §:n osalta eroaa hallituksen esityksestä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Perustuslakivaliokunta katsoi hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 1/1998

vp) muun muassa, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, jos valiokunnan valtiosääntöoikeudelliset huomau-

tukset hehtaarikohtaisen maksun alentamisesta ja metsänhoitomaksusta vapauttamisesta otetaan asianmukaisesti huomioon. Edelliseen huomautukseen liittyvät muutosehdotuksen 8 §:n 3 momentti ja 9 §:n 1 momentti ja jälkimmäiseen ehdotuksen 10 §.

Ehdotuksen 8 §:n 3 momentin ja 9 §:n 1 momentin johdosta poistuu tarve erilliseen sääntelyyn hehtaarikohtaisen maksun alentamisesta, joten tätä koskeva valtiosääntöoikeudellinen huomautus nyt käsiteltävänä olevassa uudessa mallissa ei enää ole merkityksellinen. Uudet ehdotukset tarkoittavat kuitenkin sitä, että laissa säädetään pelkästään hehtaarikohtaisen maksun enimmäismäärä vyöhykkeittäin ja että asianomainen metsänhoitoyhdistys näin muodostuvan vaihteluvälin rajoissa päättää kalenterivuodeksi kerrallaan maksun suuruuden.

Kuten valiokunnan hallituksen esityksestä antamassa alkuperäisessä lausunnossa todettiin, metsänhoitomaksua on valtiosääntöoikeudellisesti arvioitava hallitusmuodon 61 §:n säännösten ja niiden vakiintuneen tulkinnan valossa. Oleellinen tässä yhteydessä on se valtiosääntöoikeudellinen vaatimus, jonka mukaan veron suuruudesta tulee säätää laissa niin tarkasti, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua harkintaa. Muutosehdotuksen mukainen maksun suuruutta koskeva metsänhoitoyhdistyksen harkintavalta on varsin laaja. Seikan merkitystä vielä korostaa päätöksenteon hajauttaminen kullekin eri metsänhoitoyhdistykselle. Laki ehdotus on muutosehdotuksen 8 §:n 3 momentin ja 9 §:n 1 momentin mukaisesti muutettuna käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Muutosehdotuksen 10 §:n mukainen sääntely metsänhoitomaksusta vapautumisesta on olennaisesti hallituksen esitystä täsmällisempi. Edellytyksiin sisältyy sinänsä joustavia oikeusnorme-

ja (1 momentin 2 ja 3 kohta), mutta ne eivät valiokunnan käsityksen mukaan vaikuta sääätämisyjärjestykseen. Ehdotetun säännöksen perusteella maksusta vapaudutaan enintään kymmeneksi vuodeksi. Jos säännöksen tarkoituksena olisi perustaa metsäkeskukselle vapautuksen ajallista ulottuvuutta koskevaa harkintavaltaa, ehdotus olisi laaja-alaisuudessaan valtiosääntöoikeudellisesti oleellinen. Pykälän 4 momentin perusteella voidaan kuitenkin päätellä, että maksusta vapautuminen kestää niin kauan kuin lain mukaiset edellytykset täyttyvät. Näin ymmärrettynä säännös ei ole sääätämisyjärjestyksen kannalta merkittävä.

Valiokunnan sääätämisyjärjestykseen otettuaan mukaan metsänhoitoyhdistyksiä koskeva lakiehdotus on lausuntopyynnön mukaisesti muutettuna käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Tämän johdosta valiokunta on kiinnittänyt huomiota viimeaikaiseen pyrkimykseen välttää perustuslaista poikkeavien, uusien puhtaasti kansallisten lakien säätämistä (ks. myös HE 1/1998 vp, s. 39/1). Valiokunta korostaa tämän periaatteen suurta arvoa, mutta katsoo, että tässä tapauksessa asiaan liittyvien metsätaloudellisten ja historiallisten erityispiirteiden vuoksi on poikkeuksellisesti hyväksyttävissä käyttää poikkeuslakimuotoa.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus on, jos sen 8 §:n 3 momentti ja 9 §:n 1 momentti muutetaan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyynnöstä ilmenevällä tavalla, käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok
vpj. Johannes Koskinen /sd
jäsen. Tuija Brax /vihr
Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Marjut Kaarilahti /kok
Valto Koski /sd
Heikki Koskinen /kok

Jorma Kukkonen /sd
Osmo Kurola /kok
Johannes Leppänen /kesk
Jukka Mikkola /sd
Riitta Prusti /sd
Veijo Puhjo /va-r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
vjäs. Juhani Alaranta /kesk
Jouko Jääskeläinen /skl.

Hallituksen esitys

8 §

Metsänhoitomaksun perusteet

Hehtaarikohtaisen maksun suuruus on ensimmäisellä vyöhykkeellä kahdeksan ja puoli prosenttia, toisella vyöhykkeellä viisi ja puoli prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä kaksi ja puoli prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä puoli prosenttia koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta. Pinta-alan perusteella metsänomistajan maksettavaksi määrättävän metsänhoitomaksun enimmäismäärä metsänhoitoyhdistystä kohti on kaikilla vyöhykkeillä koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettinen keskiarvo kerrottuna kolmellakymmenellä.

9 §

Metsänhoitomaksun huojennukset

Metsänhoitoyhdistyksen toimialueelta kannettavaa hehtaarikohtaista maksua voidaan erityisestä syystä alentaa. Hehtaarikohtaisen maksun alentamisesta päättää metsäkeskus metsänhoitoyhdistyksen esityksestä. Alentamisen perusteista säädetään metsätalousasioissa toimivaltaisen ministeriön päätöksellä.

10 §

Metsänhoitomaksusta vapautuminen

Jos metsänomistajan metsiä on vähintään viiden vuoden ajan hoidettu ja käytetty metsäsuunnitelmaan perustuen hyvän metsänhoidon ja -käytön vaatimusten mukaisesti, metsänomistaja voi saada vapautuksen metsänhoitomaksusta. Metsänomistajan metsien hoidossa ja käytössä tulee lisäksi olla käytettävissä muu kuin metsäkeskuksen tai metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa oleva metsäammattihenkilö, jos metsän-

Muutosehdotus

8 §

Metsänhoitomaksun perusteet

Hehtaarikohtaisen maksun suuruus voi olla ensimmäisellä vyöhykkeellä enintään 11 prosenttia, toisella vyöhykkeellä enintään seitsemän prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä enintään kolme prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä enintään puolitoista prosenttia koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta. Pinta-alan perusteella metsänomistajan maksettavaksi määrättävän metsänhoitomaksun enimmäismäärä metsänhoitoyhdistystä kohti on kaikilla vyöhykkeillä koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettinen keskiarvo kerrottuna kolmellakymmenellä.

9 §

Metsänhoitomaksun määrääminen

Metsänhoitoyhdistys päättää kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruudesta. Metsänhoitoyhdistysten toimialueiden ulkopuolella olevalla alueella kannetaan perusmaksua ja hehtaarikohtaisena maksuna puolet 8 §:n 3 momentissa tarkoitettusta vyöhykekohtaisesta enimmäismäärästä.

10 §

Metsänhoitomaksusta vapautuminen

Metsänomistaja vapautetaan hakemuksesta suorittamasta metsästään metsänhoitomaksua enintään kymmenen vuoden ajaksi, jos seuraavat edellytykset täyttyvä*:

1) metsästä on laadittu voimassa oleva metsäsuunnitelma;

2) metsää on vähintään viiden vuoden ajan hoidettu ja käytetty hyvän metsänhoidon ja -käytön vaatimusten mukaisesti;

omistaja tai hänen puolisonsa ei itse ole saanut riittävästi metsäalan koulutusta. Vapautuksen saanut metsänomistaja ei voi olla metsänhoitoyhdistyksen jäsen.

Vapautusta metsänhoitomaksusta haetaan siltä metsäkeskukselta, jonka toimialueella tila sijaitsee. Vapautus voidaan myöntää enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Vapautus koskee myös sellaisia metsiä, jotka tulevat vapautuksen saaneen metsänomistajan omistukseen vapautuksen voimassaoloaikana, jos vapautus on myönnetty kaikille metsänomistajan hakemuksen tekoaikana metsäkeskuksen toimialueella omistamille metsille. Metsäkeskuksen tulee metsänomistajaa kuultuaan lakkauttaa vapautus, jos sen edellytykset eivät enää täyty.

Metsänhoitomaksusta vapautumisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella, jonka nojalla voidaan antaa yleisiä määräyksiä metsätaloustasoisissa toimivaltaisen ministeriön päätöksellä.

25 §

Metsänhoitomaksuja koskevat siirtymäsäännökset

Vuotta 1998 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään vanhan lain perusteella. Vuotta 1999 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään tämän lain perusteella. Vuoden 2000 jälkeen metsänhoitomaksut kuitenkin tilitetään tämän lain mukaan riippumatta niiden kantovuodesta. Vanhan lain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen metsänhoitomaksun neljänneksen kannetaan ja tilitetään kuitenkin vanhan lain perusteella.

Vanhan lain 13 §:n perusteella tilitettyjen metsänhoitomaksujen käytössä noudatetaan vanhaa

3) metsässä ei ole selviä metsänhoidollisia puutteita;

4) metsän hoidossa ja käytössä on käytettävissä muu kuin metsäkeskuksen tai metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa oleva metsäammattihenkilö, jos metsänomistaja tai hänen puolisonsa ei ole metsäammattihenkilö taikka suorittanut metsätaloustyrittäjän tutkintoa vastaavaa tutkintoa tahi vastaavan tasoista näyttökoetta; sekä

5) metsänomistaja ei ole jäsenenä siinä metsänhoitoyhdistyksessä, jonka toimialueella metsä sijaitsee.

Vapautusta metsänhoitomaksusta haetaan siltä metsäkeskukselta, jonka toimialueella metsä sijaitsee. Vapautus koskee myös sellaista metsää, joka tulee vapautuksen saaneen metsänomistajan omistukseen vapautuksen voimassaoloaikana, jos vapautus on myönnetty kaikille metsänomistajan hakemuksen tekoaikana metsäkeskuksen toimialueella omistamille metsille. Päätöstä, jolla oikeus metsänhoitomaksusta vapautumiseen on myönnetty, sovelletaan ensimmäisen kerran hakemuksen tekemistä seuraavan vuoden metsänhoitomaksuun.

Metsäkeskuksen tulee metsänomistajaa kuultuaan lakkauttaa vapautus metsänhoitomaksusta, jos 1 momentissa tarkoitettujen edellytykset eivät enää täyty. Päätöstä, jolla vapautus metsänhoitomaksusta on lakkautettu, sovelletaan ensimmäisen kerran päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä seuraavan vuoden metsänhoitomaksuun.

25 §

Metsänhoitomaksuja koskevat siirtymäsäännökset

Vuotta 1998 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään vanhan lain perusteella. Vuotta 1999 koskevat metsänhoitomaksut kannetaan ja tilitetään tämän lain perusteella. Vuoden 2000 jälkeen metsänhoitomaksut kuitenkin tilitetään tämän lain mukaan riippumatta niiden kantovuodesta. Vanhan lain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen metsänhoitomaksun neljänneksen kannetaan ja tilitetään kuitenkin vanhan lain perusteella.

Vanhan lain 13 §:n perusteella tilitettyjen metsänhoitomaksujen käytössä noudatetaan vanhaa

lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä niin kauan kuin näitä varoja käytetään.

Vanhan lain 8 §:n 4 momentin perusteella myönnetty oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa sille myönnetyn ajan, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2000 asti, jollei metsäkeskus toisin päättä. Metsämaan osalta, jota hoidetaan ja käytetään valtion lukuun, oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa mainittuun ajankohtaan asti, jollei metsäkeskus toisin päättä.

26 §

Muut siirtymäsäännökset

Metsänhoitoyhdistyksen säännöt tulee muuttaa tämän lain mukaisiksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999.

Metsänhoitoyhdistykselle tulee valita 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtuusto ja 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu hallitus viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999. Valtuuston ja hallituksen toimikaudet alkavat 1 päivänä tammikuuta 2000.

Vanhan lain aikana syntynyt, tämän lain 7 §:n 3 momentin vastainen metsänhoitoyhdistyksen osakkuus tai jäsenyys pääasiallisesti puukauppaa harjoittavassa yhteisössä tulee lopettaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000. Vanhan lain aikana tehty, tämän lain 7 §:n 2 momentin vastainen sopimus metsänhoitoyhdistyksen palvelujen antamisesta puun ostajalle tulee purkaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1998.

lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä niin kauan kuin näitä varoja käytetään.

Vanhan lain 8 §:n 4 momentin perusteella myönnetty oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa sille myönnetyn ajan, kuitenkin enintään päivään kuuta asti, jollei metsäkeskus toisin päättä. Metsämaan osalta, jota hoidetaan ja käytetään valtion lukuun, oikeus metsänhoitomaksun neljänneksen suorittamiseen on voimassa mainittuun ajankohtaan asti, jollei metsäkeskus toisin päättä. *Metsänhoitomaksun neljannes laskeetaan siitä prosenttiluvusta, jonka metsänhoitoyhdistys on viimeisen kerran määrännyt vanhan lain 8 §:n 2 momentin perusteella.*

26 §

Muut siirtymäsäännökset

Metsänhoitoyhdistyksen säännöt tulee muuttaa tämän lain mukaisiksi viimeistään päivänä kuuta .

Metsänhoitoyhdistykselle tulee valita 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtuusto ja 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu hallitus viimeistään päivänä kuuta . Valtuuston ja hallituksen toimikaudet alkavat päivänä kuuta .

Vanhan lain aikana syntynyt, tämän lain 7 §:n 3 momentin vastainen metsänhoitoyhdistyksen osakkuus tai jäsenyys pääasiallisesti puukauppaa harjoittavassa yhteisössä tulee lopettaa viimeistään päivänä kuuta . Vanhan lain aikana tehty, tämän lain 7 §:n 2 momentin vastainen sopimus metsänhoitoyhdistyksen palvelujen antamisesta puun ostajalle tulee purkaa viimeistään päivänä kuuta .

Vanhan lain 2 §:n perusteella vahvistetut metsänhoitoyhdistysten toiminta-alueiden rajat pysyvät voimassa tämän lain voimaan tullessa.